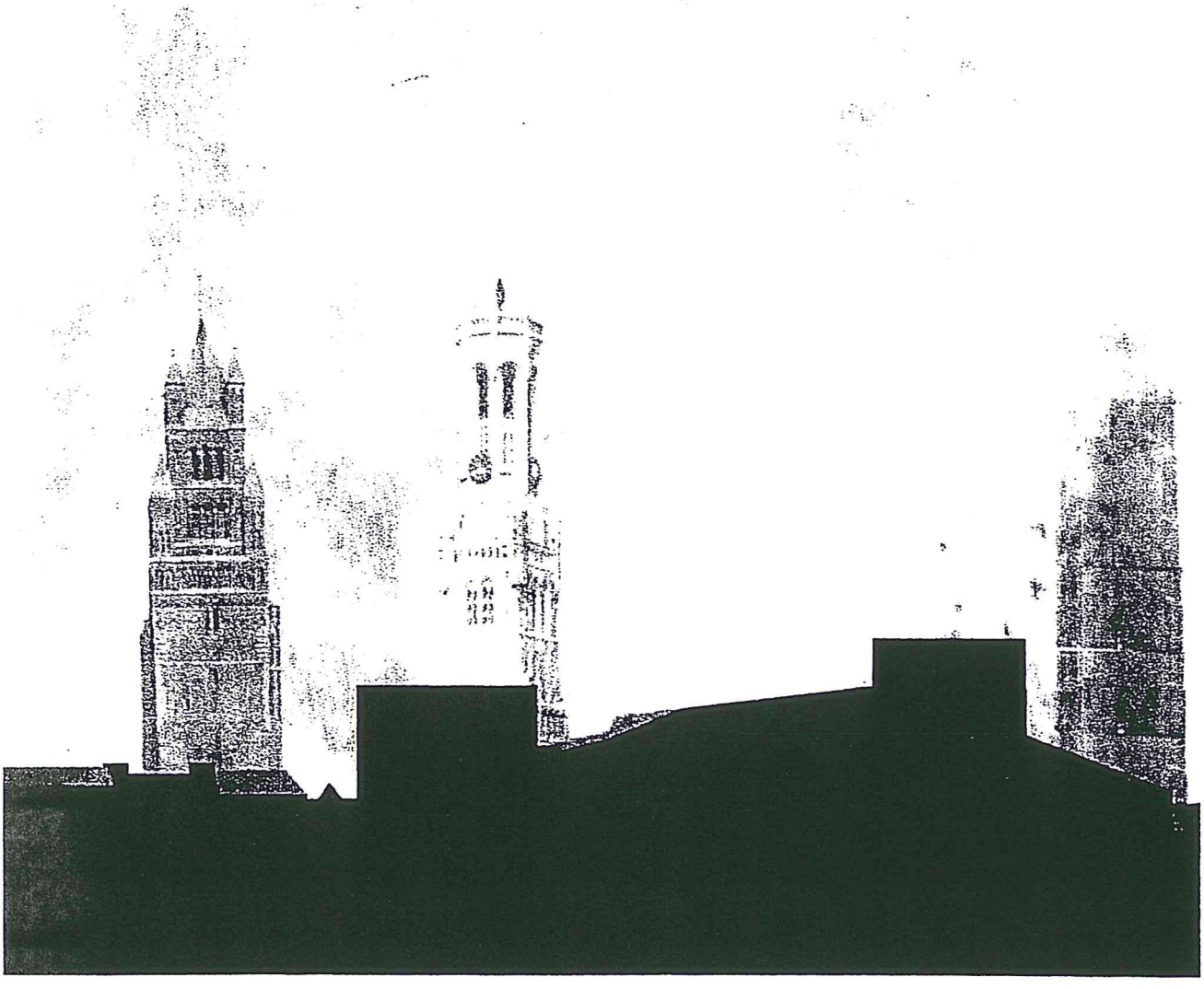
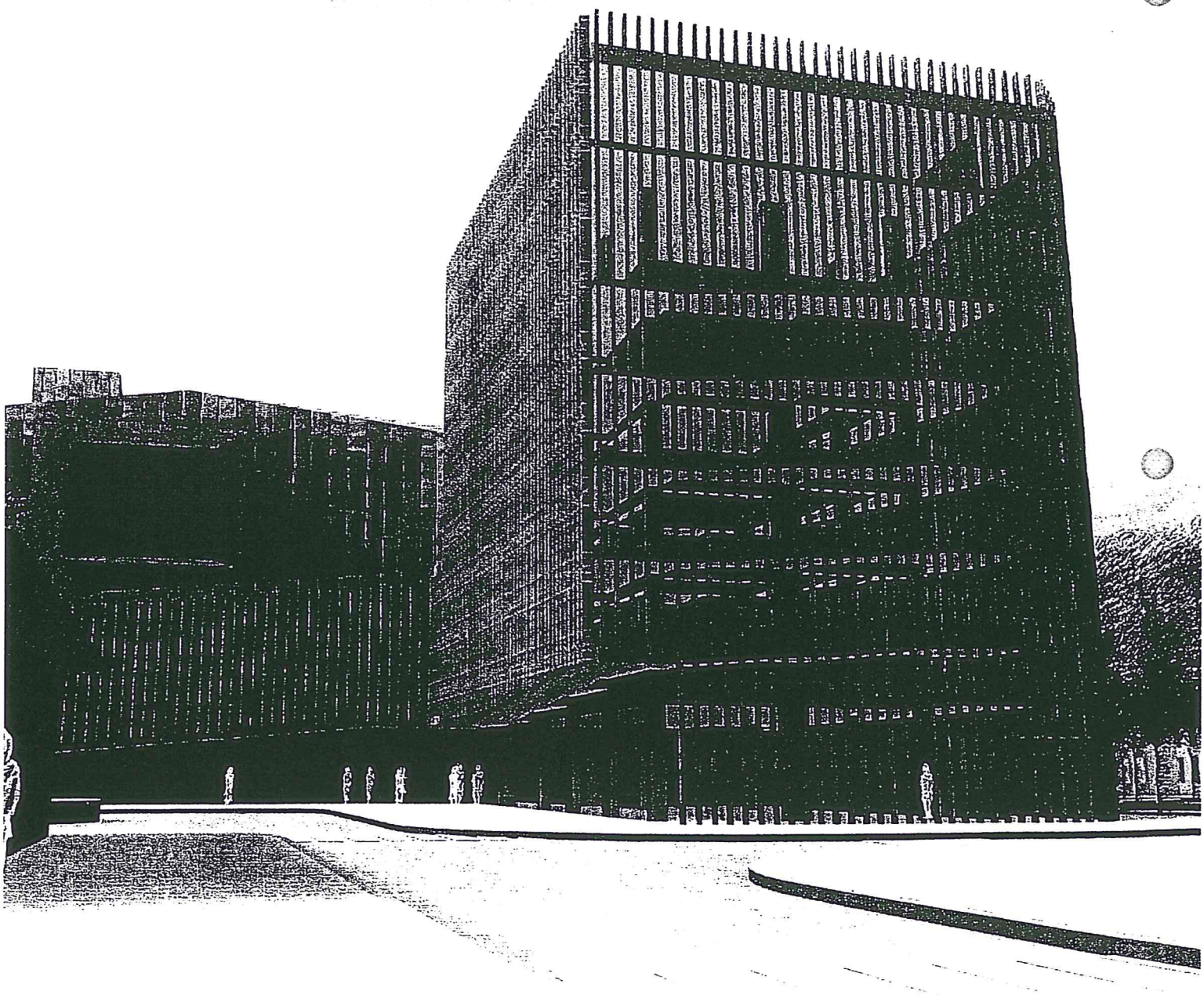
afgiftekantoor BRUGGE1, 2e afd. maandblad FEBR.-96 ver.uitgev. M. Felix , Koningstraat 43A, 8400-Oostende

België-Belgique
P.B.
8000 BRUGGE 1-2
3/4674

archipel

ARCHIPEL BULLETIN FEBRUARI 1999

een Brugs bulletin ...

VRIJDAG 26 FEBRUARI 1999 – 20u.30

't Leerhuys, Groeninge 35, Brugge

EEN CONCERTZAAL VOOR BRUGGE

project : PAUL ROBBRECHT–HILDE DAEM-
EUGÈNE VANASSCHE–MICHEL VAN LANGHENHOVE
project : JO COENEN & Co–SPARO (WIM SUPPLY)

PROGRAMMAWIJZIGING :
De architectuuractualiteit, zeker in Brugge, heeft zich toegespitst op de architectuurwedstrijd rond het concertgebouw.
De voorziene avond over het architectuurbeleid in Vlaanderen hebben we daarom verschoven naar latere datum.

EEN CONCERTZAAL VOOR BRUGGE
Op 22 januari werden de ontwerpen van de acht wedstrijddeelnemers aan het publiek getoond in een tentoonstelling in het Oud St. Janhospitaal.
De jury primeerde op 12 januari drie projecten hieruit.

- 1e prijs
  PAUL ROBBRECHT & HILDE DAEM – EUGÈNE VANASSCHE – MICHEL VAN LANGHENHOVE (Gent – Brugge)
- 2e prijs
  NEUTELINGS – RIEDYK ARCHITECTEN (Rotterdam – Antwerpen)
- 3e prijs
  STÉPHANE BEEL–LIEVEN ACHTERGAEL (Brugge)
- JO COENEN & Co–SPARO (WIM SUPPLY) (Maastricht – Brugge)
- EISENMAN ARCHITECTS (New York)
- GROEP PLANNING–MICHAEL HOPKINS (Brugge – Londen)
- KISHO KUROKAWA (Parijs)
- VON GERKAN, MARG (Hamburg)

Bij het ter perse gaan was de onderhandelingsfaze tussen de drie laureaten nog aan de gang.

Een Archipel invalshoek ...
Het is uiteraard niet doenbaar om acht projecten op één avond te laten defileren.
We beperken ons tot twee projecten die ons bijzonder aanspreken en waarmee we bovendien een speciale band hebben.
Toeval wil dat twee beheerraadsleden van Archipel : Michel Van Langenhove en Wim Supply in deze architectuurwedstrijd in twee concurrerende teams aan de slag gingen.
Toeval wil ook dat in recente Archipel activiteiten zowel aan het werk van Paul Robbrecht en Hilde Daem als aan dat van Jo Coenen aandacht besteed werd.
Het leek ons te mooi om daar niet op in te gaan, temeer dat beide projecten getuigen van hoge architectuurkwaliteit en boeiende dialogen met de Brugse context.

Het project van Robbrecht-Daem-Vanassche–Van Langenhove : een eerder intimistisch, pastoraal gebouw dat met vooruitgeschoven 'lantaarntoren' een theaterplein afbakent en met zijn terracotta tegelbekleding en dakvormen een zorgvuldige relatie met de stad opbouwt.

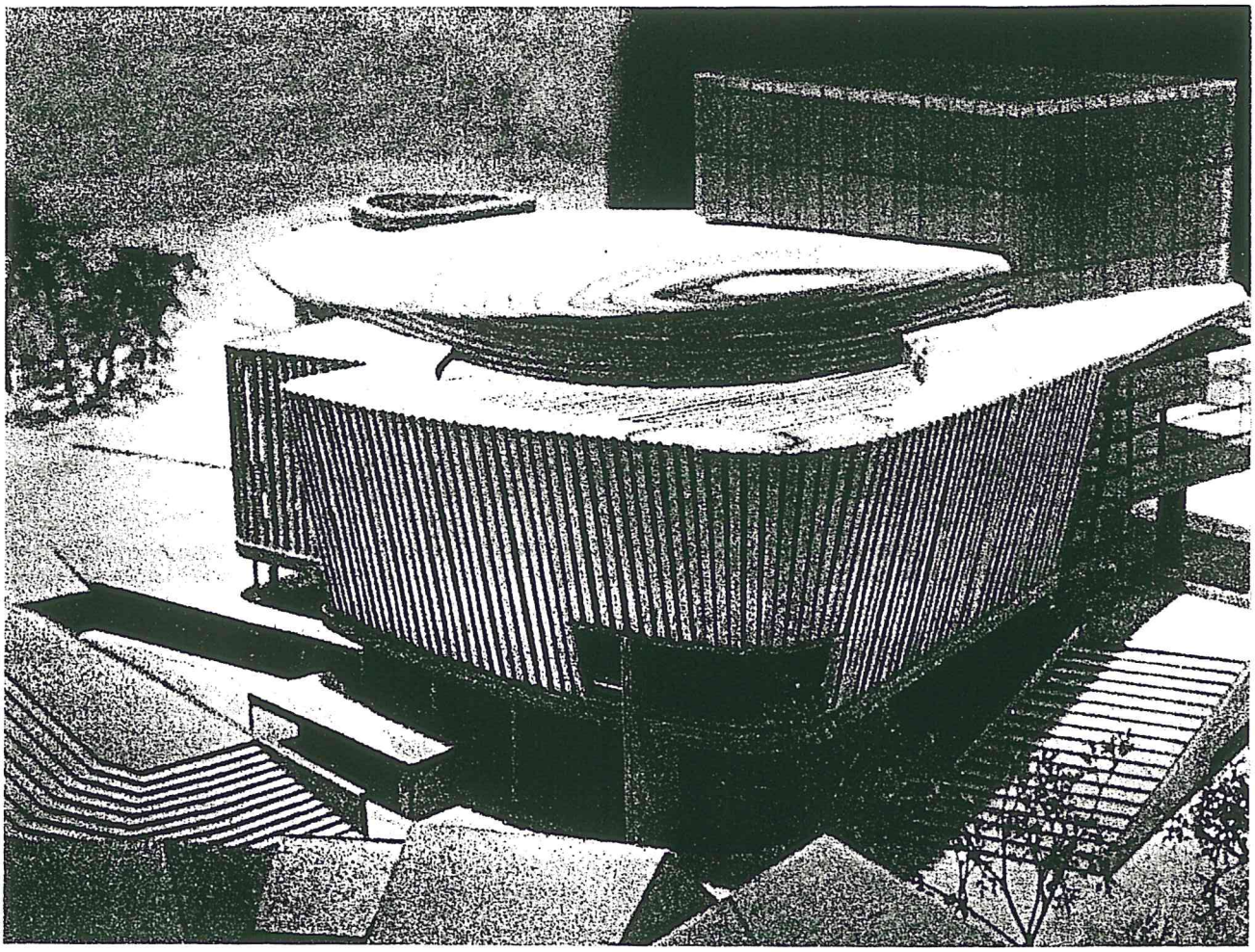
Het project van Coenen–Sparo (Supply) : een elegant, soepel, sculpturaal gebouw dat een sierlijke beweging doorheen het gebouw tussen plein en park begeleidt en waarin ruimtelijke foyers een royale relatie met de stad ontplooien.

Het geheim van beide concepten zit binnenin.

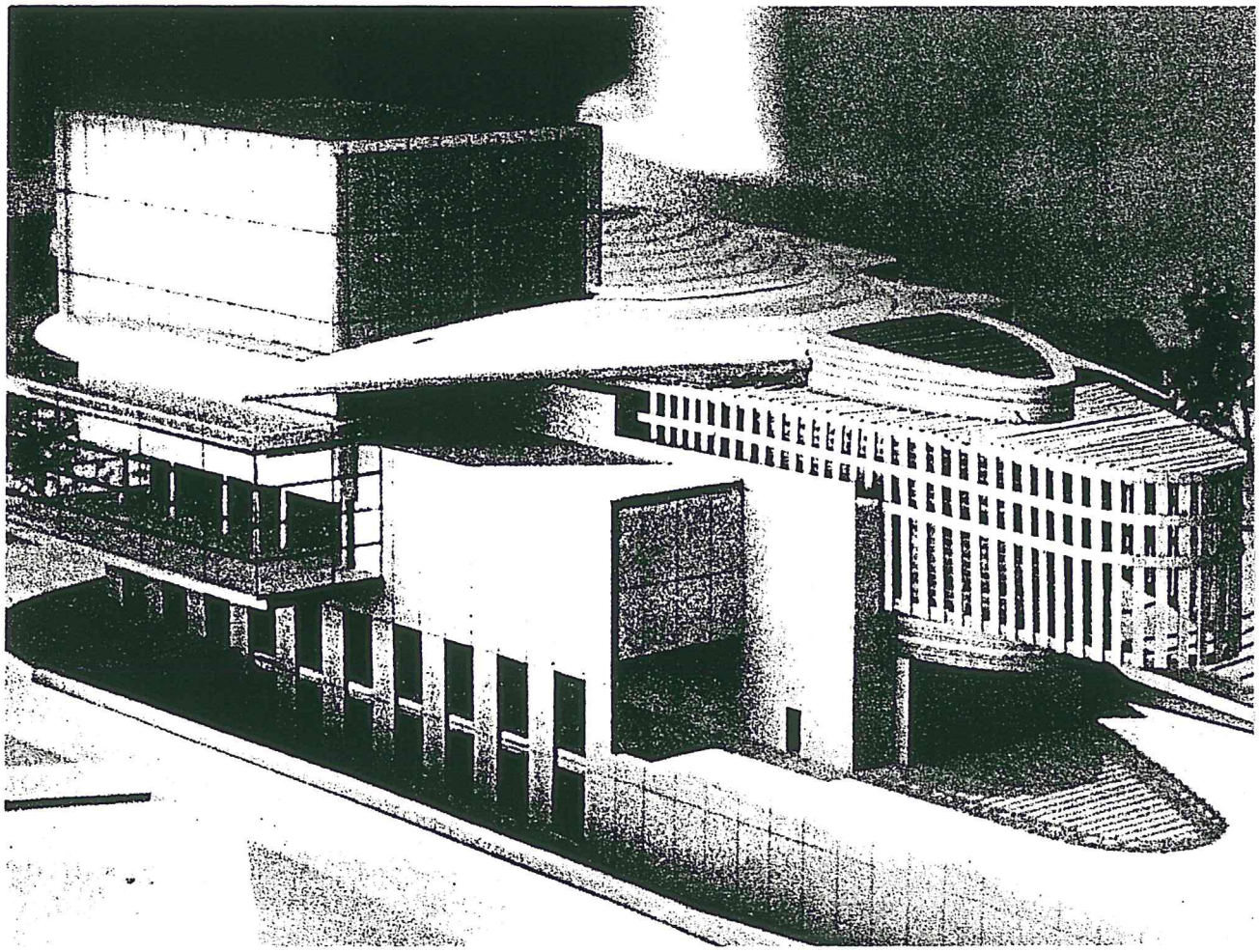
In deze vriendschappelijke architectuur-confrontatie, geven we op 26 februari elk team een uur om hun zeer verscheidene concepten en de gedachtengang erachter uiteen te zetten. Beide projecten worden zowel met dia als met videomateriaal uiteengezet.
We danken alvast beide teams voor hun bereidheid deze vriendschappelijke confrontatie aan te gaan.

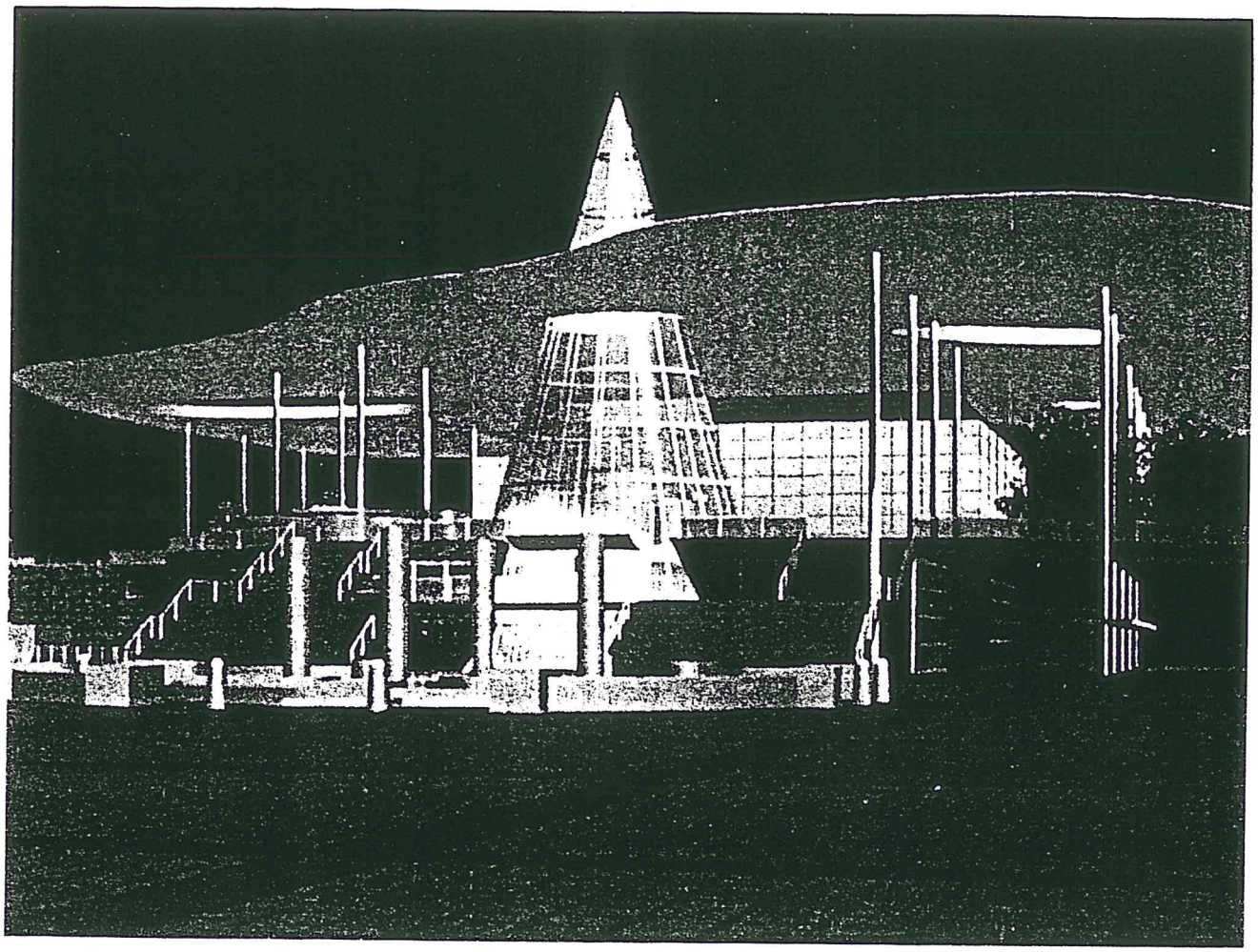
We hopen bij een andere gelegenheid ook eens Eisenman en Kurokawa te kunnen uitnodigen in Brugge, die met hun concepten totale andere invalshoeken verkenden.

PAUL ROBBRECHT & HILDE DAEM – EUGÈNE VANASSCHE – MICHEL VAN LANGHENHOVE (Gent – Brugge)

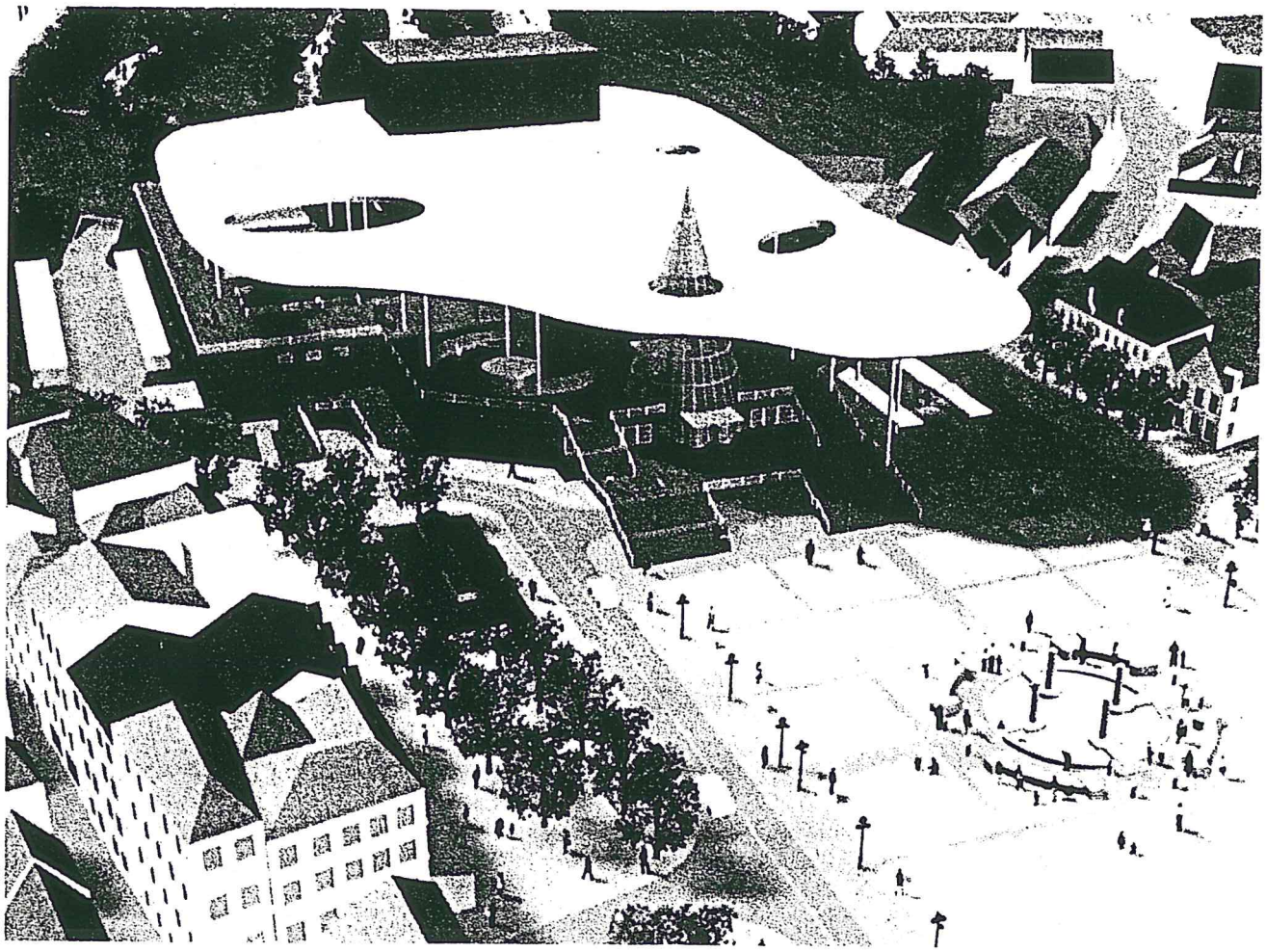

- JO COENEN & Co–SPARO (WIM SUPPLY) (Maastricht – Brugge)

- KISHO KUROKAWA (Parijs)

- EISENMAN ARCHITECTS (New York)

van integratie naar confrontatie
van invularchitectur naar autonome architectuur
van architectuur 'op Brugse wijze' naar contextbepalende architectuur ...
citaten uit OMTRENT BRUGGE en uit EINDRAPPORT BRUGGE 2002

Sceptici krijgen tegenwind.
Het cultureel project Brugge 2002 trapt niet in horizontaal vuurwerk, riddertornooien, chocolade of Taiwanese kant.
In deze stad, waarin de hedendaagse architectuur mestal even authentiek mag zijn als het 'Heilig Bloed', is een merkwaardige culturele evolutie aan de gang.
Er wordt gepraat over hedendaagse architectuur. Duizenden bewoners bezochten de architectuurtentoonstelling over het concertgebouw en houden er polemische discussies.
En er wordt geschreven over hedendaagse architectuur.
Onder auspiciën van het stadsbestuur verschenen recent twee publicaties : "**Omtrent Brugge**" (waarin 30 niet-Brugse auteurs hun ideëen over Brugge neerschreven) en **eindrapport "Brugge 2002"** (waarin, onder eindredactie van informateur Bart Caron, de krachtlijnen van Brugge 2002, cultuurhoofdstad, werden neergezet.
Beide publicaties besteden ruim aandacht aan hedendaagse architectuur. We citeren ze graag uitvoerig.
De polemische stellingen van Bekaert zijn al langer dan vandaag bekend, maar de statements van het officieel eindrapport 2002 zijn wél nieuw.

OMTRENT BRUGGE
"Op Brugse wijze" (Geert Bekaert)
'De gedachte om volwassen actuele architectuur in Brugge los te laten, is niet zo extravagant als het lijkt. Brugge heeft het zelf altijd gedaan, met succes blijkbaar. Maar dat is het vergeten. Zoek maar de homogeniteit van de Brugse stijl. Romaans, gotiek, renaissance, barok, classicisme, neoclassicisme, eclectisme, neogotiek, ... alles pal naast elkaar. De feiten trekken zich niets aan van de kunsthistorische categorieën. Eigenlijk is het alleen sinds de jaren zeventig dat er een potje van gemaakt wordt, dat men architectuur in stijlen gaat denken. De architectuur uit die jaren mag dan ook rustig verdwijnen, ze stelt niets, maar dan ook niets, voor. Ze speelt niet voor idioot. Ze is het. En de publieke sculptuur die erbij past, zit duidelijk in hetzelfde schuitje. Eigenlijk is het pure minachting voor de toerist. Die wil niet dat je hem naar de ogen ziet.
Veel is er nog niet van te merken, maar het besef dat het zo niet verder kan, dringt langzaam door. Er zijn al een paar verfrissende dingen gemaakt. Maar vooral de toekomstplannen lijken op een trendbreuk te wijzen. Voor de deelnemerslijst in de prijsvraag voor een evenementenhal werden een aantal voortreffelijke architecten geselecteerd. Het project voor de stationsomgeving van Willem-Jan Neutelings kan als een argument geïnterpreteerd worden dat het roer inderdaad is omgegooid. Het decor wordt weer "au sérieux" genomen en krijgt zijn gewicht terug. Hangt er in het Groeningemuseum toevallig geen schilderij dat als titel draagt "Zotten maken 't beste feest" ?

Eindrapport : BRUGGE 2002
"Nieuwe architectuur" (Bart Caron)
2.4.3. Nieuwe architectuur
Brugge is een stad met een heel waardevol gebouwenpatrimonium. De architectuur is van hoge kwaliteit geweest, vanaf de Middeleeuwen tot het begin van de 20ste eeuw. Deze architectuur is helemaal niet eenduidig: niet in één stijl opgetrokken en niet uit één periode. Elke eeuw heeft een markante stempel gezet op Brugge. Daarenboven is deze architectuur sterk beïnvloed door buitenlandse bouwstijlen.
Meestal werden de topwerken uit het verleden gerespecteerd, soms werd er ongenadig mee omgegaan omdat men ervan overtuigd was dat het nieuwe beter zou zijn dan het oudere.
Merkwaardig genoeg heeft het Brugse stadsbeeld (beperkt tot de binnenstad) wel haar eenheid bewaard, mede door het feit dat er niet zoveel ingrepen gebeurden in het stratenpatroon, de reien, de vestingen, enz. Er loopt in Brugge trouwens een grote breuk tussen de 19de en de 20ste eeuw. De enige eeuw die haar stempel niet zo nadrukkelijk kon zetten, is de 20ste eeuw.
De (her)ontdekking van de hoge kwaliteit van het onroerend erfgoed in de tweede helft van de 19de eeuw (de stadssubsidie werd ingesteld in 1877) en de 20ste eeuw verlegde de aandacht naar de talrijke monumenten. Dit is terecht, maar het versluierde ook de aandacht voor en de creatie van "monumenten van de 20ste eeuw" !

Er is een lacune ontstaan in de architectuur. Immers, een stad moet, om levendig en dynamisch te blijven, zichzelf steeds vernieuwen en verbeteren, zoniet wordt de stad als het ware in haar totaliteit 'gemusealiseerd' (als een versteend verleden).
Brugge moet een sterke impuls geven aan de hedendaagse kwalitatieve architectuur, en zo het culturele erfgoed aanvullen met eigentijdse waardevolle monumenten, met architectuur van internationale allure.

4.1.4. Hedendaagse kwalitatieve architectuur - openbare ruimte

Situatieschets

Tijdens het Delphi-onderzoek werden nogal wat pijnpunten geventileerd. De architecten werden soms geviseerd: ze leveren weinig of geen 'monumentale' eigentijdse architectuur, zo schrijft iemand *"nu kiezen ze meestal voor hybride vormen die zogezegd harmoniëren met het historische patrimonium, maar vaak knullige veranda-architectuur opleveren"*.

Eén van de cruciale redenen blijken de criteria te zijn voor het verkrijgen van een bouwvergunning. Deze kunnen *"niet langer gebaseerd zijn op algemene, strakke, dwingende en sterk beperkende voorschriften die het creatief gebruik van nieuwe materialen, structuren en vormen uitsluiten."* En ook: *"Ook hier stelt zich het probleem van mentaliteit. Sommige projecten verzanden in discussie. Particularisme en oude baksteenromantiek remmen openheid en durf. Men mag zelfs spreken van een soort fobie bij een groot deel van de stedelijke gemeenschap."* Stringente architectuurregels zijn niet dé oorzaak van zwakke architectuur. Een goede architect heeft daar niet (steeds) zoveel problemen mee, maar soms wel enz. Er werd ook gewezen op een mentaliteitsprobleem binnen de adviesraden waar bedenkingen geuit werden bij het 'inrichten- en normenpatroon' van bepaalde leden.
We lazen ook reacties als *"Bruggelingen zijn steeds alert als men een steen beroert. Trauma's in het verleden leidden tot een conservatieve reflex. Het zou leerzaam zijn te peilen naar de diepere oorzaken van dit conservatisme: de strikte regelgeving, de ambtenaren die worden aangewreven echte regelneven te zijn, de kissebissen van commissies, de frustraties bij architecten, of gebrek aan visie bij bouwheren, promotoren, én overheid ..."*
Je hoeft dus geen open deur in te trappen om te stellen dat er in Brugge weinig of geen kwaliteitsvolle hedendaagse architectuur is.

Doelstellingen (op korte en lange termijn)

Hedendaagse architectuur is meer dan welke andere 'discipline' ook een zichtbare hedendaagse en toekomstgerichte toevoeging aan de 'cultuur' van Brugge, een verrijking.

→ We pleiten voor kwaliteitsvolle hedendaagse architectuur. Voor architectuur die de context mee gaat bepalen, en zeker niet voor panden die zich uitdrukkelijk aanpassen aan het straatbeeld, soms als een onverwachte confrontatie, een verrassing. We kiezen dus niet voor invularchitectuur. Integendeel, we kiezen voor autonome architectuur maar enige nuancering is wenselijk. We kiezen enkel voor contextbepalende architectuur als die van een hoog niveau is. Daarenboven, in een aantal gevallen is een 'autonome' ingreep ook niet wenselijk, zeker als daardoor een unieke en coherente site (bijv. een huizenrij waarvan geen enkel huis afzonderlijk interessant is, maar de hele rij wel) zou worden geschonden.
Structurerende elementen, zoals de straten en pleinen in de binnenstad, mogen niet worden geschonden.

→ Het is ook wenselijk dat het stadsbestuur een voorbeeldfunctie opneemt door hoge architecturale kwaliteit als criterium te hanteren bij de stedelijke bouwprojecten. Dit is reeds het geval met o.a. de wedstrijd rond de concertzaal. De overheid kan actief bijdragen tot het scheppen van een klimaat dat zich opener opstelt ten aanzien van de hedendaagse architectuur en de integratie ervan in de oude stad en de rand (bijv. de geplande gemeenschapscentra in Dudzele en Sint-Andries).

→ Een streven naar een kwaliteitsvolle inrichting van de publieke ruimte (pleinen en straten) is van dezelfde orde. Hier geldt dezelfde doelstelling.

→ De kwaliteit van de verlichting in de stad (straten, pleinen, gebouwen) kan nog sterk verbeteren. Het licht in de stad is belangrijk. Hoe beleven we het? Wat is waardevol, interessant, sfeerbevorderend, protserig, schreeuwerig, kitscherig? Het licht 's avonds en 's nachts kan de identiteit van een stad bevestigen en versterken.

Middelen en randvoorwaarden

- De kwalitatieve hedendaagse architectuur kan sterk worden gestimuleerd door de aanstelling van een gerenommeerde 'bouwmeester[25]' (cf. 'Vlaamse bouwmeester', idem in Antwerpen), een toparchitect die voor een bepaalde periode (bijv. 5 jaar) (deeltijds) voor de stad werkt, een architectuurbeleid inspireert en toeziet op de uitvoering ervan. Een alternatief is een kleine commissie van toparchitecten die deze taak opnemen.
- Voor belangrijke projecten Vlaamse en buitenlandse toparchitecten aantrekken;

[25] Deze keuze moet uiteraard secuur gebeuren, al is het maar om favoritisme te vermijden. De Vlaamse bouwmeester heeft de volgende taak *"Vanuit een langetermijnvisie, in goed overleg met de verschillende administraties, bijdragen tot de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering van het architecturaal beleid van de Vlaamse Gemeenschap, teneinde een architecturaal kwalitatieve leefomgeving (gebouwen, landschap ...) in Vlaanderen te helpen creëren.* De nadruk ligt dus op de eigen bouwwerken van de Vlaamse overheid.

- promotiecampagnes voor architectuur, incl. uitreiking van een 'prijs van de stad Brugge';
- architectuurwandelingen ontwerpen rond bepaalde thema's;
- wedstrijden (via medeorganisatie en betoelaging);
- het organiseren van tentoonstellingen in het kader van wedstrijden, promotieacties, e.d.;
- een grondige evaluatie van de bestaande reglementeringen;
- de evaluatie van de werking van de huidige adviesorganen.

Prioriteiten op korte termijn

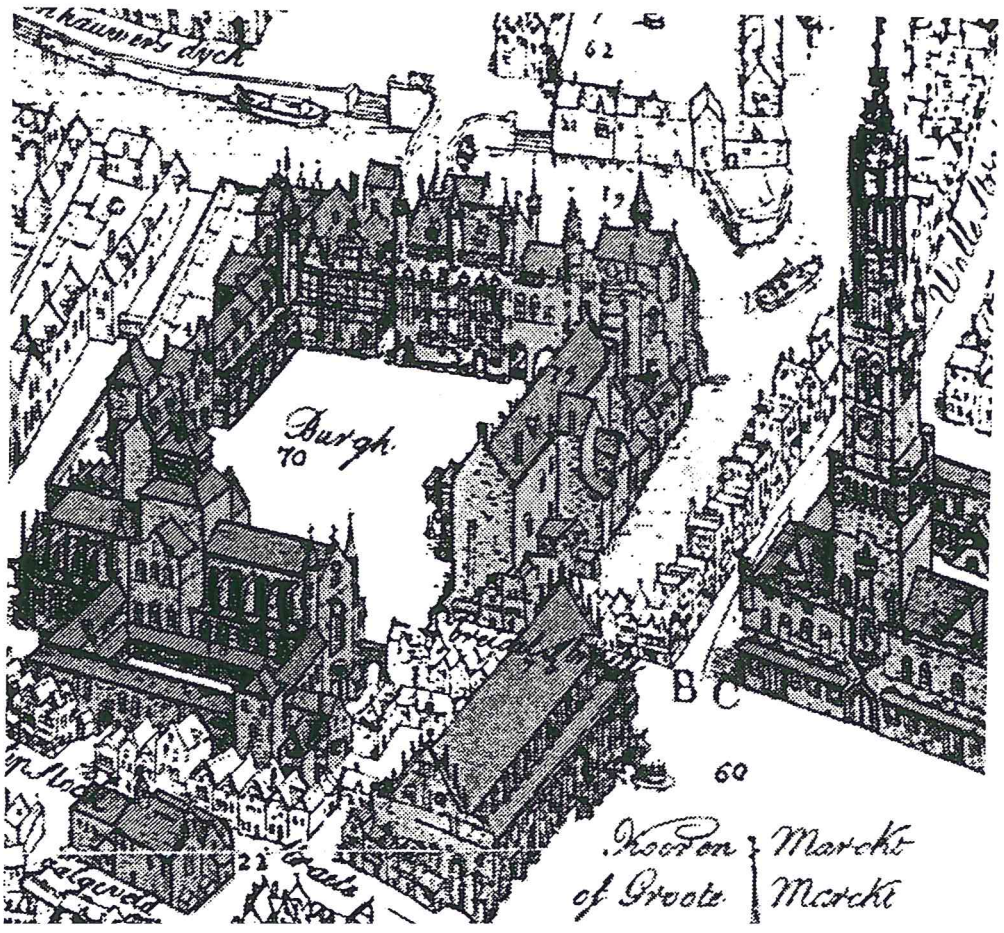
Een integraal beleid voor kwaliteitsvolle hedendaagse architectuur.

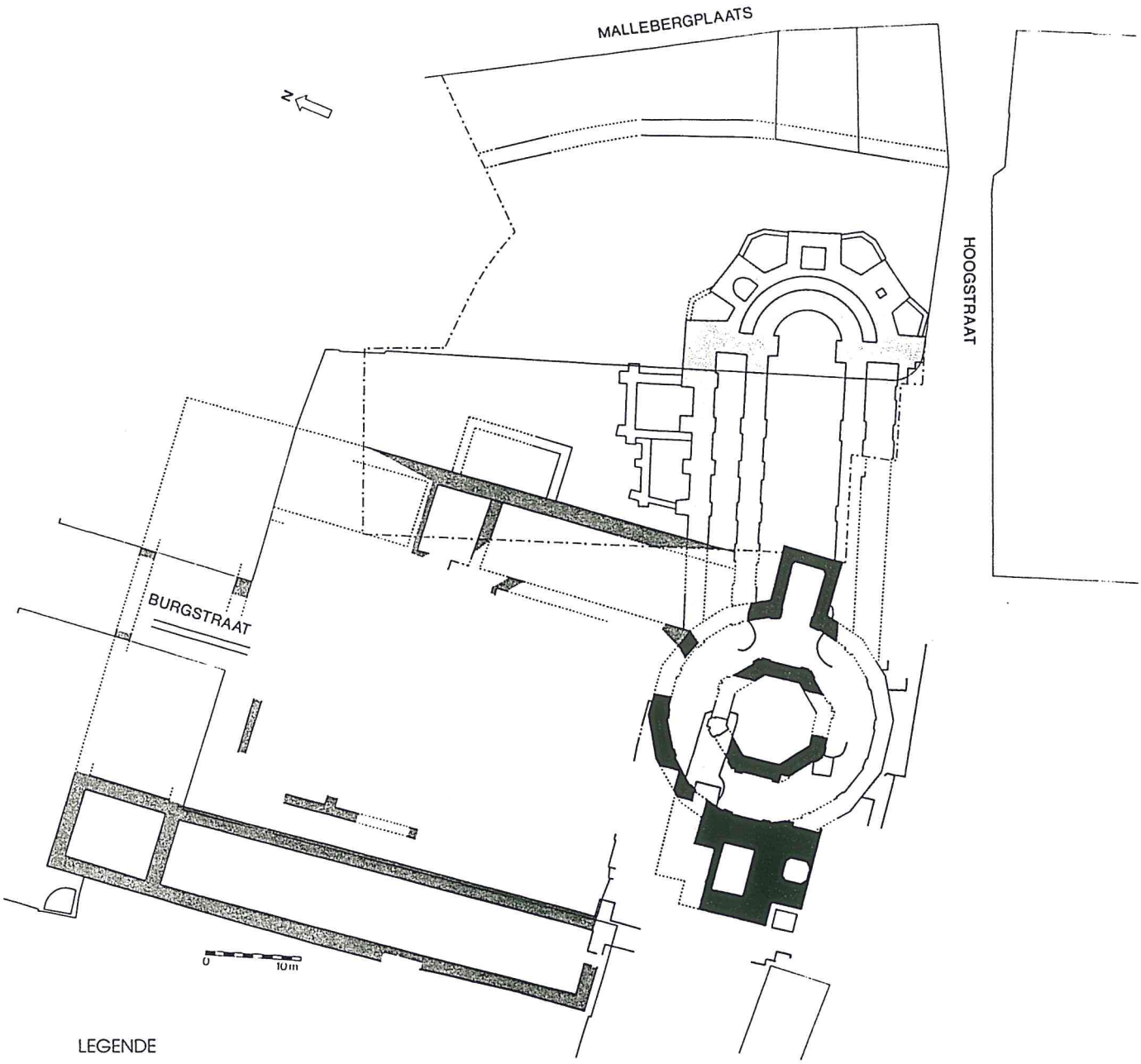
b. Hedendaagse kwalitatieve architectuur	
5. Een integraal beleid voor kwaliteitsvolle hedendaagse architectuur.	- Aanstelling van een gerenommeerde 'bouwmeester' of een kleine commissie van toparchitecten die deze taak opnemen; - de evaluatie van de werking van de huidige adviesorganen;
	- promotiecampagnes voor architectuur, incl. uitreiking van een 'prijs van de stad Brugge'; - architectuurwandelingen ontwerpen rond bepaalde thema's; - wedstrijden (via medeorganisatie en betoelaging); - het organiseren van tentoonstellingen in het kader van wedstrijden, promotieacties, e.d.; - een grondig evaluatie van de bestaande reglementeringen.

Het eindrapport heeft weliswaar slechts de status van "voorstel" maar voor Brugge is dit een veelbelovende start.
Het eindrapport "Brugge 2002" is gratis te verkrijgen in de stadsbibliotheek te Brugge of in de informatiedienst, Braambergstraat 15 (waar ook de bijlagekaterne te koop is voor 200 BEF).

Nieuwe architectuur in een historische stad

donderdag 18 maart om 20u.00
Volkshogeschool Elcker-lk, Baliestraat 58, Brugge
discussieavond.
panel : Jean Van den Bilcke, Jan Esther, Piet Swimberge, Philip Cardinael, Marc Felix

LEGENDE

Centraalbouwkerk / *église à plan central* / Zentralkirche / *church on a central plan*

Kapittelklooster / *cloître du Chapitre* / Stiftsgebäude / *cloister of the Chapter*

Romaans-Gotische kerk / *église romano-gothique* / Romanisch-gotische Kirche / *Romano-Gothic church*

97. Algemeen grondplan van het Sint-Donaascomplex (vondsten 1931-1990)
Plan général du complexe de Saint-Donatien (trouvailles 1931-1990)
Algemeiner Plan des St-Donastiansstifts (Funde 1931-1990)
General Plan of St Donatian's complex (Finds 1931-1990)

© VZW Archeo-Brugge en auteurs

ARCHIPEL-VOORSTEL ALS PRIORITEIT V.3.7 OPGENOMEN

EEN ARCHITECTUURPAVILJOEN VOOR BRUGGE CULTURELE HOOFDSTAD 2002

In november 1998 deed ARCHIPEL aan het Brugs stadsbestuur en aan Cultureel informateur Bart Caron een voorstel voor Brugge 2002.

Het voorstel bestaat er in om op de oudste bouwlocatie van Brugge (nml. De Burg – site van de vroegere St. Donaaskerk), een tijdelijk paviljoen op te trekken dat een autonome architectuurconfrontatie aangaat met een van de architectuuraal meest geladen sites van Brugge.

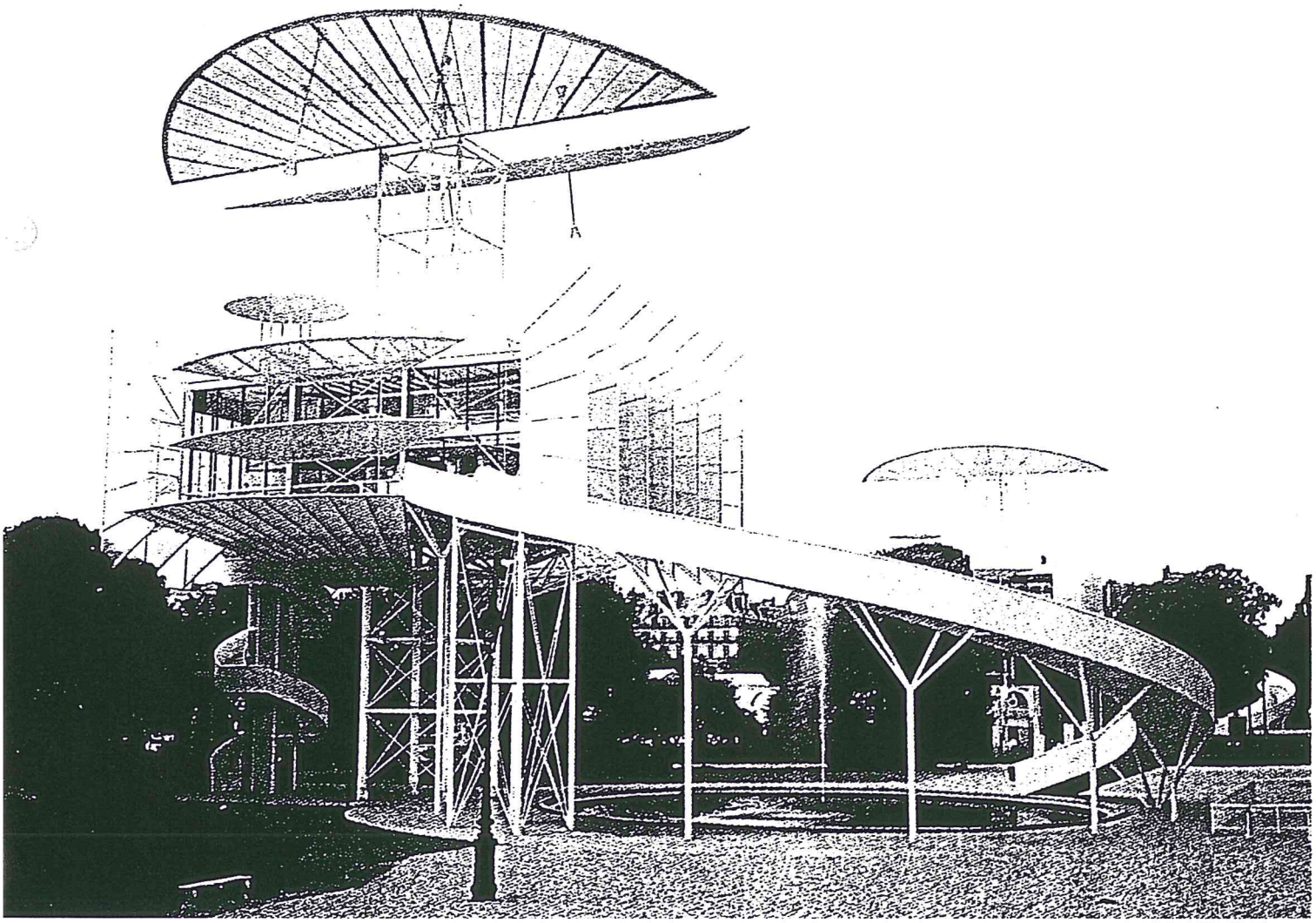
Het paviljoen dient tussen de bomen te worden gebouwd voor een periode van bvb. anderhalf jaar en het resultaat te zijn van een internationale architectuur-wedstrijd. Functie van het gebouw : architectuurgebonden activiteiten ? ontmoetingspunt of onthaal in 2002 ? of ... hoeft het eigenlijk wel een functie ?

Tot onze aangename verrassing zagen wij in het eindrapport Brugge 2002 (3 februari 1999) bij **deel V. absolute prioriteiten punt 3.7 een tijdelijk architectuurpaviljoen,** ons voorstel opgenomen.

We houden u op de hoogte van de verdere stappen. De Kamer van het bouwbedrijf, het Simon Stevin Instituut en de stedelijke diensten toonden zich bereid hierover een werkgroep op te starten.

Wordt vervolgd ...

Les Tours de la Liberté dans le Parc des Tuileries.

ARCHIPEL KALENDER WERKJAAR 98-99

ZO. 4 OKTOBER 98
ARCHITECTUURTRIP . 'NIEUW NEDERLAND'
deel 1 : TILBURG EN BREDA
werk van o.a. Bentem,Crauwel, Uytenhaak, Neutelings, Arets, Geuze, Coenen en Hertzberger.

INTERIEUR KORTRIJK

VR. 16 OKTOBER 98
ROLF FEHLBAUM, directeur VITRA

ZA. 17 OKTOBER 98
INGO MAUER

DO. 22 OKTOBER 98
DOMINIQUE PERRAULT

ZA. 24 OKTOBER 98
ALBERTO ALESSI

VR. 13 NOVEMBER 98
INLEIDING TOT DE ACTUELE ARCHITECTUUR-EVOLUTIE IN PORTUGAL
voordracht door MARC DUBOIS

VR. 11 DECEMBER 98 om 20u.30
LOUIS KAHN
voordracht door WILLY SERNEELS

ZA. 30 JANUARI 99
Japans buffet
videofilm : TUSSEN ZEN EN CHAOS

VR. 26 FEBRUARI 99 om 20u.30
EEN CONCERTZAAL VOOR BRUGGE
confrontatie van twee inzendingen
ROBBRECHT-DAEM-VANASSCHE-VAN LANGENHOVE
versus COENEN-SPARO (SUPPLY)
't Leerhuys . Groeninge 35 te Brugge

VR. 19 MAART 99 om 20u.30
MARIE-JOSÉ VAN HEE over eigen werk
voordracht over eigen werk
't Leerhuys . Groeninge 35 te Brugge

VR. 9 APRIL 99
ARCHITECTUURTRIP 'NIEUW NEDERLAND'
deel 2 : UTRECHT
educatorium O.M.A., studentenhuisvesting Uytenhaak, hogeschool voor economie Mecannoo, Minaertgebouw Neutelings, universitair museum Van Velzen, woonhuis dubbel MVRDV

VR. 23 APRIL 99 om 20u.30
EUGENE LIBAUT over eigen werk
voordracht over eigen werk
't Leerhuys . Groeninge 35 te Brugge

(DI.11) WO.12 tot ZO. 16 (MA.17) MEI 99
ARCHIPEL IN PORTUGAL . architectuurreis
"A MAGIA ESTRANHA DA EVIDÊNCIA"
volboekt

ZA. 19 JUNI 99
TUINENTRIP

Trips en reis : voorbehouden voor ARCHIPEL-leden 1998-99 en hun partner – lidmaatschap 2.200 F (1.100 F stagiairs). Storten op rekeningnr. 750-9072064-06 van vzw ARCHIPEL, p.a. Doornstraat 330, 8200-Sint-Andries.
Voordrachten in Brugge : ARCHIPEL-leden gratis, niet-leden 220 F (110 F studenten).
Info bij Marc Felix . tel. 059/70.21.80 – privé 059/70.01.58
en bij Michel Van Langenhove - tel. 050/39.30.85 - privé 050/39.35.05